

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az EU strukturális és kohéziós politikájának szerepe a gazdaság innovatív és intelligens átalakításának előmozdításában

(feltáró vélemény)

(2020/C 429/21)

Előadó: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Felkérés:	2020. február 18. – Peter ALTMAIER német szövetségi gazdasági és energiaügyi miniszter levele
Jogalap:	az EUMSZ 304. cikke
Illetékes szekció:	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió”
Elfogadás a szekcióülésen:	2020.7.20.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2020.9.18.
Plenáris ülés száma:	554
A szavazás eredménye:	217/0/3
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a kohéziós politikát tekintse a koronavírus-világjárvány okozta hatalmas kihívások kezeléséhez szükséges alapvető eszköznek. Égető szükség van gyors válaszlépésekre, így a tagállamok segítségét és támogatását szolgáló pénzeszközöket az alkalmazandó kritériumoknak megfelelően, de kellő bátorsággal rendelkezésre kell bocsátani. Európának minden eddiginél nagyobb szüksége van arra, hogy a közös kihívást differenciáltan közelítse meg.

1.2. A koronavírus-válság hatásai miatt határozott és egyértelmű intézkedésekre van szükség az európai gazdaság újjáépítéséhez. Nehezen mérhető fel, hogy a válság milyen következményekkel jár a közegészségügyi, gazdasági, társadalmi és politikai intézkedésekre nézve, emellett hatása is tagállamonként eltérő. Egyetértve azzal, hogy a német elnökségnek ezekre az új körülményekre kell összpontosítania a prioritásait, az EGSZB olyan intézkedéseket sürget, amelyek az Unió egészében a foglalkoztatás és a szociális jogok védelmére irányulnak.

1.3. Az EGSZB véleménye szerint minden európai helyreállítási tervben figyelembe kell venni a válság következményeit, nevezetesen azt, hogy Európa bizonyos termékek és szolgáltatások tekintetében más gazdasági térségektől függ. Nyilvánvaló, hogy Európának át kell gondolnia kereskedelempolitikáját, fel kell lendítenie az innovációt, és előnyre kell fordítania a régiókra és az ipari ágazatokra alapozott intelligens szakosodási stratégiáját. A kohéziós politika a múltban alapvető szerepet töltött be az ahhoz szükséges feltételek kialakításában, hogy az ipar, a kutatás és fejlesztés, valamint a megfelelő infrastruktúra révén megoldások szülessenek. Az EGSZB véleménye szerint a jelenlegi szükségletek miatt még határozottabb szakpolitikai intézkedésekkel kell támogatni a ipari ágazatok visszatelepülését Európába. Újraiparosításra van szükség, mégpedig most.

1.4. Az EGSZB megítélése szerint a szolgáltatások digitalizációját valamennyi tagállamban továbbra is elsődleges feladatként kell kezelni. A válság arra mutatott rá, hogy egyszerűbb és átfogóbb szolgáltatásokra van szükség, amelyek minden európai polgárt támogatnak, kiemelten pedig azokat, akik külön támogatásra szorulnak. Az EGSZB számára nyilvánvaló, hogy a digitalizációt illetően a tagállamok kilátásai és az előttük álló kihívások egyaránt eltérőek. A meglévő infrastruktúra nem felel meg a céljának; e területeken előtérbe kell helyezni a további beruházásokat. A tagállamokat ösztönözni kell arra, hogy infrastrukturális beruházásokkal teremtsenek megfelelő feltételeket az új vállalkozások és új szolgáltatások számára. Ennek megvalósulásához ötletes és egyszerű pénzügyi eszközök szükségesek.

1.5. Az EGSZB egyetért azzal, hogy a korszerű mezőgazdaság és idegenforgalmi tevékenységek kifejlesztéséhez változatlanul szükség van a teljes lefedettségű széles sávú rendszerekre irányuló beruházásokra. A kohéziós politikai eszközök az eddigiük során elhanyagolták ezt az igényt, legalábbis a tagállamok figyelmé elterelődött a pénzügyi programok keretében fennálló lehetőségekről. Az „új formájú mezőgazdaság”, az új idegenforgalmi tevékenységek, valamint az új „ipari ágazatok” kifejlődéséhez a tagállamok kormányait a széles sávú infrastruktúra területén végrehajtott beruházásokra kell ösztönözni.

1.6. Az EGSZB határozott véleménye, hogy a Covid19 társadalmi és gazdasági hatása miatt az elektronikus üzletvitel az „új normalitás” alapvető elemévé vált. A vállalkozások és a fogyasztók számára egyaránt alternatívákat kell kínálni. Az új megközelítés a kkv-k számára is előnyökkel járhat, ezért a strukturális alapok forrásait úgy kell elosztani, hogy a vállalkozások új piacokhoz és új lehetőségekhez juthassanak. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a kihívások kezelése során tanúsítson rugalmasságot, mert ezzel lehetőséget teremthet arra, hogy a partnerségek és intelligens beruházások révén online megjelenéshez jutó vállalkozások ne csak a belső piacon, hanem a világpiacra is versenyezzenek. A vállalkozások és a fogyasztók jobb kölcsönhatásához határozott szükség van az ellátási láncok fenntarthatóbb hálózataira.

1.7. Az EGSZB véleménye szerint égetően fontos a kkv-k és fenntarthatóságuk védelme. Ezért az olyan meglévő és megszokott eszközöket, mint az Európai Szociális Alap, igen ötletesen, de egyszerűen kell felhasználni. A válság foglalkoztatási rátákra gyakorolt hatásához nem férhet kétség, Európa pedig nehezen állhat talpra, ha nincs megfelelő képzési és munkaerőpiaci reintegrációs stratégiája. Ugyanebből az okból a pénzügyi eszközök felhasználásához kapcsolódó döntéshozatali folyamat kapcsán figyelmet érdemel, hogy a kkv-k továbbra is csak jelentős bürokratikus akadályok leküzdésével aknázhatják ki a programok előnyeit. Az EGSZB olyan intézkedéseket sürget, amelyek e tekintetben mérséklék a kkv-kra háruló terheket, és lehetővé teszik számukra az előbbre jutást.

1.7.1. A kkv-k számára mindenképpen kedvező hosszú távú hitelhez jutási feltételeket szükséges biztosítani ahhoz, hogy segítséget kapjanak ebben a nehéz időszakban, éppen ezért a Kohéziós Alap felhasználásával gyors reagálású, hatékony pénzügyi eszközt kell létrehozni.

1.7.2. Az EGSZB fel kívánja hívni a figyelmet arra, hogy fel kell lendíteni az olyan állami beruházásokat és biztosítani kell a megfelelő feltételeket azok fejlesztéséhez, valamint olyan mechanizmusok kidolgozásához, amelyek olyan élethosszig tartó képzési programokhoz kapcsolódnak, amelyek révén a jelenlegi munkavállalók a jelenlegi piaci igényekhez igazíthatják a készségeiket, és fel lehet készülni a későbbi generációk számára új készségek biztosítására.

1.8. Az EGSZB ugyancsak egyetért azzal, hogy támogatni kell a zöld megállapodást, ezért szorgalmazza, hogy az Európai Bizottság pontosítsa a tagállamok számára például azt, hogy a Méltányos Átállást Támogató Alap 40 milliárd EUR összegű kerete milyen módon használható fel a gazdaság dekarbonizációjához. Jó ötletéről és koncepciójáról van szó, amelynek megvalósítását elő kell mozdítani a tagállamok körében, azonban továbbra sem világos, hogy ez miképpen kivitelezhető a gyakorlatban.

1.9. Az EGSZB üdvözli a REACT programot, amelynek keretében 55 milliárd EUR összegben kerül sor a kohéziós politikát támogató beruházásokra, ugyanakkor arra kéri az Európai Bizottságot, hogy mielőbb tájékoztassa a tagállamokat, és pontosítsa a keret feltételeit és elosztási kritériumait, tekintettel arra, hogy a program forrásait 2022 végéig rendelkezésre kell bocsátani. A REACT-EU forrásainak elosztása a tagállamok egymáshoz viszonyított jólétének, valamint annak megfelelően történik, hogy a jelenlegi válság milyen mértékben hatott gazdaságukra és társadalmukra, ezen belül az ifjúsági munkanélküliségre. Az eredmények eléréséhez azonban pontosabb információkra van szükség. Egyelőre a végrehajtást kell garantálni, semmint a meghatározott összegű finanszírozást. Európának kezelhetőbb folyamatokra épített, rugalmas, gyors és egyszerű programra van szüksége, amely a vállalatok számára azok méretétől, illetőségétől és ágazatától függetlenül megkönnyíti a finanszírozási eszközökhöz való hozzáférést, ha a foglalkoztatás és a hozzáadott érték az elsődleges szempont.

1.10. Az EGSZB véleménye szerint biztosítani kell a civil társadalmi szervezetekkel való konzultációt és széleskörű bevonásukat a regionális szakpolitikák meghatározása során, aminek révén kihasználhatók az érdekelték érdemi és releváns tudásában rejlő előnyök, ennél fogva pedig felgyorsítható a stratégia megvalósítása. A valódi minőségi váltást képviselő partnerségi szemlélet érvényesüléséhez most van itt az ideje annak, hogy a szociális partnerek szerephez jussanak a szakpolitikai intézkedések meghatározásában és végrehajtásában.

2. Általános észrevételek

2.1. Az Európai Unió német elnökségére igen sajátos körülmények között kerül sor, és ez az időszak nagy kihívás elé állítja az európai projektet. A koronavírus-helyzet miatt az elnökség számos célja átgondolásra szorulhat, ami egyaránt kihat majd az emberek, a vállalkozások és az ipari ágazatok fejlődésére, a világjárványt követően pedig próbára teszi Európa rezilienciáját.

2.2. Noha a prioritások mindig változhatnak, egyes alapvető elképzelések a helyzettől függetlenül állandónak tekinthetők. A digitalizáció, a költségvetési kockázatok, valamint az intelligens és növekedésre alapozott gazdaság kihívásai eddig is a figyelem középpontjában álltak.

2.3. A digitalizáció mellett kiemelten fontos terület az adatpolitika, a mesterséges intelligencia, valamint a digitális egységes piac. A belső piac nyitottságát továbbra is garantálni szükséges, ami az európai helyreállítási tervről szóló vitával összefüggésben értelmezhető törekvés. A digitális belső piacot tovább kell fejleszteni annak érdekében, hogy Európa versenyképesebbé váljon. Az EU elkötelezett a kölcsönös átjárhatóság, a szabványosítás és a nyílt forráskódú technológia mellett.

2.4. A jelenlegi helyzet emellett a tagállamok közötti és a tagállamokon belüli gazdasági és társadalmi – köztük regionális és területi – különbségek növekedésének veszélyével is fenyeget. A kereslet eltolódása és a vállalati szektor helyreállási kapacitása aszimmetrikus hatással lesz a tagállamokon belüli régiókra és területekre, azok eltérő ágazati szakosodása miatt. A fogyasztókkal való közvetlen kapcsolatot megkövetelő szolgáltatásokban azonban visszaesés várható, ami különösen a kkv-k megcsappant forgalmában és a kkv-kban való foglalkoztatás csökkenésében érhető majd tetten.

2.5. A vidéki területek újraiparosítása

2.5.1. A jelentős költségvetési mozgástérrel rendelkező tagállamok megengedhetik maguknak, hogy bőkezűbben és tartósabban támogassák a vállalkozásokat és a háztartásokat. Emellett jobb helyzetben lesznek ahhoz, hogy elnyeljék a magasabb költségvetési hiányt és adósság szintet, miközben egyre sürgetőbbé válik a minőségi egészségügyi ellátás és a tartós szociális jólét biztosítása az érintettek számára. Általánosabban a tagállamok azzal szembesülnek majd, hogy eltérő mértékben képesek finanszírozni a gazdaságuk újraindításához, valamint a zöld és digitális átálláshoz szükséges beruházásokat. Ezek az eltérések az egységes piacon belüli egyenlő versenyfeltételek torzulásához és az életszínvonalbeli különbségek növekedéséhez vezethetnek.

2.6. Jean-Claude Juncker elhíresült megjegyzése szerint ebben az Unióban kevés az Európa, de egységből sincs elég. A mostani válság során ismét beigazolódtott, hogy ha rosszra fordulnak a dolgok, akkor mindenki csak magára számíthat. Az egyes tagállamok védett termékeit érintő ideiglenes exporttilalmak, valamint a jelenleg tapasztalható határzárak kifejezetten nemzeti jellegű válaszok a világméretű válságra. Ez mindenképpen aggályosnak tekintendő. A kohéziós politikának korrigálnia kell ezeket a hatásokat.

3. Kohéziós politika: Európa erőssége az egységes piac fellendítésében

3.1. Az egységes piac az Európai Unió létfontosságú eleme. A hatékony egységes piac elvileg bővebb termék- és szolgáltatáskínálatot, illetve jobb munkalehetőségeket biztosít az uniós polgároknak. Az egységes piac célja a kereskedelem és a verseny ösztönzése, ami a zöld és digitális átállás Unióban történő megvalósításának alapvető eszköze. Az egységes piac teljes kiépítéséhez elengedhetetlen a megfelelő és kiegyensúlyozott kohéziós politika.

3.2. A tagállamok közötti számos egyenlőtlenség dacára a kohéziós politika változatlanul az egyik alapvető mechanizmus a fejlődés kiegyensúlyozásához, a lehetőségek megteremtéséhez, valamint a színvonal fokozásához. Fontos szem előtt tartani azt, hogy a kohéziós politika az európai szolidaritáson alapul, és valamennyi tagállamra hatással van: a finanszírozás kedvezményezettjeire és a nettó befizetőkre egyaránt.

3.3. Lényeges továbbá, hogy a különböző tagállamokban eltérő hatással járó kihívás kezelésére ennek megfelelő konkrét intézkedések születessenek. Európának minden eddiginél nagyobb szüksége van arra, hogy a közös kihívást differenciáltan közelítse meg. A tagállamoknak ennél fogva eltérő mértékű támogatásra van szükségük, az eredményes kohéziós politika fő előnye pedig éppen abban rejlik, hogy képes intelligens és eredményes intézkedésekkel reagálni az olyan különböző hatásokra, mint amelyek a Covid19-válság kapcsán tapasztalhatók.

3.4. Az EGSZB álláspontja szerint alapvető fontosságú a jól összehangolt európai iparpolitika megléte, amely figyelembe veszi a Covid19-válság okozta jelenlegi kihívásokat és a Covid19-világjárvány utáni helyzetet, valamint a digitalizáció és a fenntarthatóság szempontjait.

3.4.1. Meg kell határozni és támogatni kell a kulcsfontosságú iparágakat és ágazatokat – az emberi erőforrásoktól a kutatásig –, olyan európai iparpolitikát kialakítva, amely megvédi ezeket a stratégiai ágazatokat a piactól, és biztosítja a kulcsfontosságú termékek – például légzőkészülékek, maszkok és a világjárvány idején szükséges egyéb termékek – ellátásának biztonságát.

3.4.2. Európának olyan tevékenységeket kell finanszíroznia, amelyek megfelelnek két kritériumnak: egyrészt helyreállítják a stratégiai termelést, hogy Európa függetlenné váljon – különös tekintettel az egészségvédelemre és az egészségügyi reagálásra –, és színvonalas munkahelyeket hoznak létre, másrészt a társadalmilag felelős és környezetbarát, fenntartható beruházásokra helyezik a hangsúlyt. A kis- és középvállalkozások (kkv-k), csakúgy, mint a nagyvállalatok és a szociális vállalkozások, döntő szerepet játszhatnak az európai termelési rendszer átalakításában.

3.5. A kkv-knak és a civil társadalmi szervezeteknek a rezilienciára és a helyreállításra irányuló figyelem középpontjában kell állniuk. A kohéziós programok átalakításával sokkal egyszerűbbé és hatékonyabbá kell tenni azokat annak érdekében, hogy valódi előnyöket hordozzanak a kis- és közepes méretű kedvezményezettek számára.

3.6. A világjárvány különösen súlyosan érintette az idegenforgalmat és a kultúra ágazatát. Az európai forrásokat olyan eszközök meghatározására kell összpontosítani, amelyek az innováció, a digitális átállás és az ágazatok közötti együttműködés révén támogatják az idegenforgalmat és a kultúra területén működő vállalkozásokat.

4. Kohéziós politika és a Covid19 utáni helyzet

4.1. A Covid19-válság szokatlan körülményei rendkívüli próba elé állítják a kohéziós politikát. A tagállami helyreállítási tervekben minden eddigénél hangsúlyosabban kell megjeleníteni a területi kohézió értékeinek, többek között a digitalizációnak, az éghajlatváltozás elleni küzdelemnek, valamint a társadalmi befogadásnak. Az egyes országok méretétől és egyéb jellemzőitől függetlenül ez a politika alapvetően meghatározó az Európára és az EU valamennyi tagállamára kiterjedő módszeres és erőteljes helyreállítási terv létrejöttében.

4.2. A helyreállítási stratégia egyik döntő fontosságú eleme a kohéziós politika pénzügyi kerete. A világválság minden eddigénél erőteljesebben hozta a felszínre, sőt súlyosbította a polgárok és a tagállamok közötti egyenlőtlenségeket. A vírus mindenkit egyformán veszélyeztet, a helyzet kezelésének konkrét módjai ugyanakkor polgáronként, társadalmanként és tagállamonként változók. A válság nyomán kialakult pénzügyi instabilitásnak drámai hatása lesz egyes országokra és társadalmi csoportokra, amit az európai válaszlépések során figyelembe kell venni.

4.3. Eredmény csak együttműködés esetén várható. A korábbi intézkedések bírálata most nem aktuális. Sokkal inkább a jelennek és a jövővel kell foglalkozni, azokat az elsődleges célokat szem előtt tartva, amelyek a jelenlegi kritikus körülmények között is változatlanul érvényesek.

4.4. A Covid19-válság által az európai projektekre és a világra gyakorolt ártalmas hatás felerősíti azt a kárt, amelyet az Egyesült Királyság Európai Unióból történt kilépése okozott. Emiatt a világválság elmúltával a gazdasági fejlettség, a szociális garanciák és az életszínvonal terén az uniós tagállamok között meglévő különbségek növekedhetnek.

4.5. Bár a válságra nincs egyetlen megoldás, a megfelelő és kiegyensúlyozott kohéziós politika korábban is eredményesnek bizonyult a tagállamok közötti különbségek kezelésében és szolidaritás megteremtésében.

4.6. Európa helyreállításának a szolidaritás elvére kell épülnie, ugyanakkor a korábbi hibák kijavítása továbbra is szükséges. A túlzott mértékű államadóssággal rendelkező tagállamokat segíteni kell a fenntartható helyreállítás felgyorsításában, az ehhez nyújtott támogatás során azonban az európai szemeszter országspecifikus ajánlásai alapján a határozott szakpolitikához kiegyensúlyozott intézkedéseknek kell társulniuk. Most a bátor cselekvésnek van itt az ideje, nem pedig annak, hogy nemzeti szintű politikai hasznokat latolgassunk.

4.7. A zöld megállapodás továbbra is releváns, emellett az EGSZB véleménye szerint annak fő célkitűzései alapvető fontosságúak abban, hogy Európa a globális kihívás számos vonatkozásában vezető szerephez jusson.

4.8. Ezzel összefüggésben az EGSZB melegen üdvözli és teljes mértékben támogatja az Európai Bizottságnak a NextGenerationEU Eszközről és ezen belül a REACT-EU programról, valamint a 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó teljes uniós költségvetésről szóló javaslatát. Azzal párhuzamosan, hogy a folytatódó REACT-EU kiterjeszti az új kohéziós politika válságkezelési és -elhárítási intézkedéseit, az EGSZB erőteljesen ajánlja a nemzeti és európai közigazgatást esetlegesen érintő **mindennemű adminisztratív akadályok és terhek megszüntetését** annak érdekében, hogy az erőfeszítéseket a járvánnyal összefüggő problémák leküzdésére lehessen összpontosítani.

4.9. Ezért az EGSZB határozott véleménye, hogy a REACT-EU a helyreállítás döntően fontos első éveiben a reálgazdaság rendelkezésére bocsátott többletforrások révén mozgósítja a beruházásokat, és az időszak elejére ütemezi a pénzügyi támogatásokat. **A munkahelyek megtartása és a munkahelyteremtés – különösen a fiatalok számára –, valamint a kkv-knak nyújtott beruházási támogatás olyan kiemelt terület, ahol a REACT-EU kiegészítő finanszírozása formájában nyújtott támogatásra van szükség.**

4.10. A Covid19 utáni beruházási prioritások kialakításakor figyelembe kell venni azokat az aránytalan hatásokat, amelyeket a világválság a lakosság egyes csoportjaira, különösen az idősebbekre, a fogyatékkal élőkre, a migránsokra és a menekültekre, valamint a roma közösségre gyakorolt. Rendkívül fontos, hogy ezek a csoportok segítséget kapjanak a stabilitásuk visszanyeréséhez, és az is, hogy ne hagyják cserben őket a kialakult válságból való kilábalás során, úgy, ahogy az a legutóbbi európai pénzügyi válság után történt.

5. Európai szemeszter és országspecifikus ajánlások

5.1. Az európai szemeszter előtt továbbra is számos olyan kihívás áll, amelyek leküzdése a mostani válság kapcsán még fontosabbá vált. Megoldásra szorul többek között a javasolt reformok kapcsán a felelősségvállalás hiánya, továbbá az országspecifikus ajánlások nehezebb végrehajtása.

5.2. Emiatt alapvetően fontos, hogy a szervezett civil társadalom szerephez jusson az európai szemeszterben, mert ha az érdekelttek együttesen vállalnak felelősséget a reformokért, akkor azok jobb végrehajtása mellett pozitív eredmények is könnyebben érhetők el.

5.3. Ebben az összefüggésben az európai szemeszter folyamata egyre fontosabb szerepet kap a NextGenerationEU Eszköz keretében végrehajtott beavatkozások nyomán követésében és értékelésében, ezért az EGSZB úgy véli, hogy a gazdasági és szociális partnereket és a civil társadalmi szervezeteket fontos szereplőknek kell tekinteni ebben a folyamatban.

5.4. A civil társadalmi partnereket, a helyi szereplőket és szövetségeket, valamint az Európai Parlamentet be kell vonni a helyreállítási forrásokkal kapcsolatos valamennyi döntés meghozatalába, továbbá annak utólagos ellenőrzésébe, hogy a források felhasználása az európai közérdeknek megfelelően történt. A kötelező szerepvállalás elengedhetetlen ahhoz, hogy a források eljussanak azokhoz a projektekhez, amelyek helyreállítják az európai gazdaságot, és elősegítik annak fellendítését.

6. Hatékony kohéziós politikai eszközök

6.1. A kohéziós politika az EU korszerű, hatékony és rugalmas beruházási politikája. Egyfelől a hosszú távú kihívásokra többéves programozás keretében reagál. Ugyanakkor rendkívül rugalmas is lehet az olyan válságkezelésben, mint a Covid19 által előidézett mostani helyzet, amelyben a politika végrehajtási rendszerének gyors módosításával a tagállamok (kiindulásképpen) 8 milliárd EUR összegű támogatáshoz jutnak.

6.1.1. A kohéziós politikának jelentős hatása van a tagállamok gazdaságára. Az EU-13 GDP-je a végrehajtási időszak végén várhatóan 3 %-kal lesz magasabb a 2014–2020 közötti kohéziós politikai beavatkozásnak köszönhetően. A hatás az EU kevésbé fejlett régióiban is számottevő. A programozási időszak végére például Magyarország egyes kevésbé fejlett régióinak GDP-je több mint 8 %-kal lesz magasabb a kohéziós politika nélkül elérhető GDP-hez képest.

6.1.2. Az uniós források már a gazdasági és pénzügyi válságot követően is stabilizáló szerepet játszottak azzal, hogy lehetővé tették az állami beruházások fokozását számos szakpolitikai területen, az infrastrukturális nagyprojektektől a kvk-k finanszírozásán át a munkavállalók és a munkanélküliek képzéséig.

6.1.3. A kohéziós politika – többek között a Méltányos Átállást Támogató Alap és hasonló vadonatúj kezdeményezések keretében – 2021–2027 között is támogatja minden tagállam valamennyi régióját az olyan beruházások széles körének finanszírozásával, amelyek révén az uniós régiók eredményesen teljesíthetik a technológiaváltás és az éghajlat-politikai célkitűzések jelentette kettős átmenetet.

6.2. A következő időszak kohéziós politikájára vonatkozó javaslat három fő elvre épül:

6.2.1. Minden régióra kiterjedő politika: A kohéziós politikai beruházások háromnegyede a legkevésbé fejlett régiókra összpontosít, ugyanakkor továbbra is jutnak források az ipari átalakulással érintett régiók, valamint az Unió legkülső régiói számára is. Emellett fokozottabb az országok közötti együttműködés, hangsúlyosabb szerephez jutnak a városok, a nagyvárosi régiók és a helyi kezdeményezések is, mindezt pedig a polgárközelű Európa új prioritása egészíti ki. Az összességében kisebb uniós költségvetés ellenére a forrásokat továbbra is a legszegényebb tagállamokra és régiókra kell összpontosítani. Az Európai Bizottság javaslatában e célzott jelleg a jelenlegi időszakhoz képest még markánsabb: a legszegényebb tagállamoknak változatlanul sokkal több jut, mint a fejlettebbeknek. A támogatás oda kerül, ahol arra a legnagyobb szükség van: a munkahelyteremtés és a növekedés célját szolgáló források 62 %-át a kevésbé fejlett régiók számára irányozták elő (a 2014–2020 közötti időszakban ennek aránya 52 % volt). A költségvetési korlátok ellenére sikerült a kevésbé fejlett régiókra jutó összeget 8 %-kal, az átmeneti régiókra jutó összeget pedig 17 %-kal növelni (a 2018. évi árakhoz viszonyítva, reálértéken számított arányok). Ebben érhető tetten a kohéziós politika lényege: a szolidaritási elv gyakorlati alkalmazása.

6.2.2. Korszerűbb politika: A beruházási keret háromnegyedét arra elkülönített források adják, hogy a régiók felkészülten teljesíthessék a korszerű digitális gazdaságra és klímasemleges, körforgásos gazdaságra való egyidejű átállást, az előttünk álló évtized elsődleges kihívását. E szükségszerű irányt több olyan intézkedés is közvetíti, amelynek célja a beruházások minőségének és hatásának növelése; ide tartozik például a beruházásnak megfelelő, annak eredményes megvalósítását garantáló előfeltételek kialakítása.

6.2.3. Egyszerűbb és dinamikusabb politika: 80 igazgatási egyszerűsítésre született javaslat, amelyek a szabályokat azok minden vonatkozásában egyszerűbbé teszik a programok kialakításától kezdve az ellenőrzési és folyósítási eljárásokig, egységes szabálykönyvben rögzítve a közös irányítás keretében végrehajtott hét uniós alpra vonatkozó egyértelmű és egyszerű szabályokat. Az egységes szabálykönyv egyaránt megkönnyíti a programirányítók és a kedvezményezettek feladatait, továbbá elősegíti a szinergikus hatásokat a hét alap között, valamint ezek és az uniós költségvetési eszköztár olyan egyéb elemei között, mint a közös agrárpolitika, az Európai horizont kutatási és innovációs keretprogram, az EU tanulási célú mobilitási eszköze (Erasmus+), valamint a környezetvédelmi és éghajlat-politikai cselekvési program (LIFE).

6.3. Mindez az igazgatási kapacitások további építésével együtt lehetővé teszi az új programok gyorsabb és jobb elindítását.

6.4. Összességében tehát az új kohéziós politika célzottabb lesz és nagyobb uniós hozzáadott értéket teremt, vagyis nemcsak méretről, hanem eredményekről is szó van.

6.5. Ugyanakkor az uniós finanszírozású projektek megvalósítása a helyi önkormányzatok részéről több erőfeszítést is igényel a nagyobb felelősségvállalás kapcsán. Ez azt jelenti, hogy a tagállami társfinanszírozás visszatér a válság előtti szintre. A társfinanszírozási arány csökkenése feszültséget okozhat az állami költségvetésekben, ezzel együtt viszont lehetőséget is kell látni benne, amely jobb projekteket eredményezhet, továbbá erősítheti a felelősség és az elszámoltathatóság érzését. Ugyanez vonatkozik a fő szakpolitikai célkitűzések már említett erősebb tematikus célzottságára is, amely olyan európai prioritásokhoz és kihívásokhoz igazodik, mint az intelligens és zöld Európa.

6.6. Az előzőek lényeges feltétele, hogy Európa orvosolja a kohéziós politikával kapcsolatos hatékony kommunikáció hiányát, amely ugyancsak gyakran kíséri az e politika keretében finanszírozott projekteket. Amellett, hogy az EGSZB elismeri az Európai Bizottság által készített különféle hatályos kommunikációs iránymutatásokat, egyértelműnek tartja, hogy ezek megléte egyáltalán nem elegendő. Gyakran csak kis mértékben vagy egyáltalán nem lehet tudni arról, hogy bizonyos projektek megvalósultak, illetve az, hogy ezeket valójában az Unió finanszírozza. Ennek következtében nem vagy alig értékelik a kohéziós politikát.

6.7. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy folytassa a jelenlegi nyilvánosságra hozatali kötelezettségek felülvizsgálatát, és a digitális kommunikációs csatornák korszerű, a digitális menetrendbe teljeskörűen illeszkedő eszközeit figyelembe véve jelentősen javítson ezeken. Több bevált gyakorlatra épülő projektet kellene felhozni gyakorlati példaként, hogy ezzel is ösztönözzük a források nagyobb mértékű és hatékonyabb felhasználását.

6.8. Az EGSZB kéri, hogy az Európai Bizottság az összes érintett partnerrel – köztük a civil társadalmi szervezetekkel, a helyi szereplőkkel és a nyilvánossággal – együttműködésben dolgozzon ki stratégiai kommunikációs tervet. Ma minden eddiginél fontosabb, hogy a tagállamok és a kedvezményezettek gondoskodjanak a bevált módszerek hatékonyabb kommunikációjáról és könnyebb hozzáférhetőségéről.

Kelt Brüsszelben, 2020. szeptember 18-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER